

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky		
Bojový řád jednotek požární ochrany - taktické postupy zásahu		
Název:	Metodický list číslo	1 Ř
Řízení zásahu	Vydáno dne: 30. listopadu 2017	Stran: 7

I.

Charakteristika

- 1) Na místě zásahu řídí činnost jednotek velitel zásahu. Řízení zásahu je proces realizovaný velitelem zásahu, který při uplatnění
 - a) metod řízení (plánování, organizování, komunikování, rozhodování, velení, motivování, kontrolování),
 - b) organizování spolupráce,
 - c) efektivního užití zásahových zdrojů (síly a prostředky, služby, finance, metody) vede ke stanovení a dosažení cílů zásahu (takticky správné nasazení zásahových zdrojů) a tím ke zdolání požáru nebo provedení záchranných a likvidačních prací při mimořádné události na taktické úrovni.
- 2) Místo zásahu je místo nasazení jednotek a dalších složek IZS a prostor předpokládaných účinků mimořádné události.
- 3) Řízením zásahu se uskutečňují rozhodnutí velitele zásahu s cílem realizovat úkoly při hašení požáru a záchranných a likvidačních pracích prostřednictvím
 - a) řízení přímých podřízených velitele zásahu (jemu podřízených velitelů, hasičů, popř. vedoucích složek IZS),
 - b) řízení jednotek,
 - c) řízení součinnosti všech složek IZS pro vzájemnou koordinaci jimi prováděných záchranných a likvidačních prací (řízením je určeno chování dalších složek IZS),
 - d) řízení součinnosti s dalšími právníckými a fyzickými osobami zúčastněnými na zásahu.
- 4) *Při zásahu 2 nebo více jednotek řízení zásahu převezme velitel jednotky, která zahájila činnost na místě zásahu jako první. To neplatí, jestliže některý z velitelů zasahujících jednotek využije právo přednostního velení. Pokud to technické prostředky umožní, oznámí velitel jednotky, která přijela na místo zásahu jako první, příslušnému operačnímu středisku převzetí velení zásahu a upřesní místo zásahu a charakter zásahu ¹.*
- 5) *Koordinaci záchranných a likvidačních prací v místě nasazení složek IZS a řízení součinnosti těchto složek provádí velitel zásahu, který vyhlásí podle závažnosti mimořádné události odpovídající stupeň poplachu podle příslušného poplachového plánu integrovaného záchranného systému. Pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak, je velitelem zásahu velitel jednotky požární ochrany nebo příslušný funkcionář hasičského záchranného sboru s právem přednostního velení. Pokud na místě zásahu není takto ustanoven velitel zásahu, řídí součinnost těchto složek velitel nebo vedoucí zasahujících sil a prostředků složky IZS, která v místě zásahu provádí převažující*

¹ § 21 odst. 1 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů.

činnost.²

- 6) *Jestliže jedna nebo více jednotek zasahuje u mimořádné události s ostatními složkami IZS a některé ze zasahujících složek IZS, s ohledem na charakter záchranných a likvidačních prací, přísluší podle zvláštních předpisů řízení těchto prací, velitel zásahu s takovou složkou IZS spolupracuje. Nejsou-li příslušné složky IZS dosud na místě zásahu, velitel zásahu zajistí jejich vyrozumění. Do doby jejich příjezdu, nebo je-li spor o tom, která složka má záchranné a likvidační práce řídit, řízení záchranných a likvidačních prací převezme velitel zásahu³.*
- 7) Ustanovení velitele zásahu, jeho postup i postupy složek IZS při složitých mimořádných událostech jsou uvedeny v typových činnostech složek IZS na místě zásahu⁴.
- 8) Mimořádnou událostí podle odstavce 6 jsou např. havarijní zhoršení nebo ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod (**řízení prací při zneškodňování havárií řídí vodoprávní úřad⁵**) a povodeň (protipovodňová opatření řídí povodňový orgán⁶). Velitel zásahu při tom řídí jednotky na místě zásahu a zodpovídá za jejich činnost. Z toho vyplývá, že bez jeho vědomí nemůže ten, kdo celkově řídí záchranné a likvidační práce, ukládat zúčastněným jednotkám úkoly. Velitel zásahu v tomto případě také není zodpovědný za celkový výsledek všech prací při odstraňování následků mimořádné události, ale jen za činnost, kterou provádějí jednotky v rámci záchranných prací. Jednotka provádí do příchodu kompetentního orgánu tzv. záchranné práce (odstranění bezprostředních rizik a přerušování jejich příčin) přiměřeně silám a prostředkům jednotky.
- 9) Řízení zásahu má stránku
 - a) osobní; osobní stránku řízení představují velitelé všech stupňů a jejich osobní vlastnosti a odborné schopnosti,
 - b) věcnou, kterou je
 - i) organizační struktura systému řízení (dále jen „struktura řízení“) a oblastí, kde takto řízení provádí (dále jen „úroveň řízení“),
 - ii) způsob řízení (způsob komunikace s podřízenými, rozkazy, pokyny, povely),
 - iii) prostředky řízení (předávání informací - radiostanicí, ústně, prostřednictvím pomocníků, porady apod.).
- 10) Pro složité a měnící se požadavky řízení zásahu nestačí čistě hierarchický a autoritativní řídicí styl, který je postaven jen na rozkazech a poslušnosti. Doporučuje se použít kooperativní řídicí styl, který využívá spolupráci odborníků k poradě, delegování odpovědnosti na velitele nižších stupňů, přidělování cílových úkolů s možností vlastního řešení při jejich plnění, poskytování informací podřízeným silám o situaci a záměrech jako motivaci pro nalezení optimálního rozhodnutí.
- 11) Každá akutně nebezpečná situace vyžaduje od všech úrovní řízení okamžitou reakci ve formě rychlých rozhodnutí a přesných rozkazů. Tyto musí být v souladu s konečným cílem a záměrem velitele zásahu.

² § 19 odst. 1 a 2 zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému, ve znění pozdějších předpisů.

³ § 21 odst. 2 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

⁴ § 18 vyhl. č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů.

⁵ § 41 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon).

⁶ § 77 zákona č. 254/2001 Sb.

II.

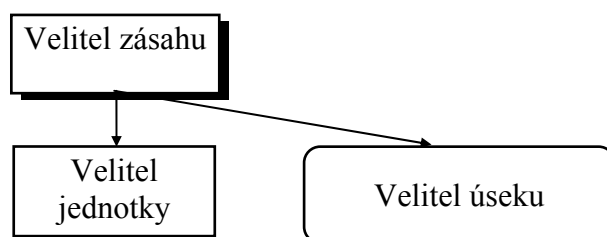
Úkoly a postup činnosti

Struktura řízení

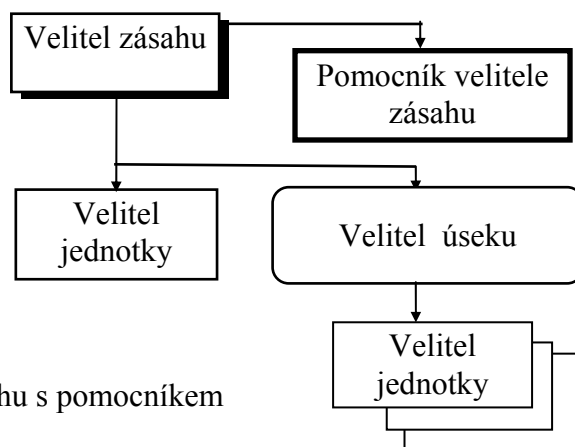
- 12) Celá struktura řízení zásahu musí velitele zásahu aktivně podporovat, informovat, připravovat rozhodnutí, plnit rozkazy, pokyny a povely, popř. je předávat podřízeným.
- 13) Struktura řízení musí být budována na následujících zásadách:
 - a) úkoly a oprávnění mezi jednotlivými úrovněmi řízení jsou navzájem sladěny a jsou přesně stanoveny,
 - b) je přesně stanoveno, kdo je oprávněn a v jakých úrovních řízení vydávat povely, pokyny a rozkazy,
 - c) zůstává nedotčena celková odpovědnost velitele zásahu za řízení zásahu,
 - d) je zaručena kontinuita velení i při neočekávaných stavech (vyřazení některého stupně struktury řízení, ztráta prostředků řízení, náhlá změna situace) předem stanovenou zastupitelností na jednotlivých úrovních řízení.
- 14) Struktura řízení závisí na počtu řízených jednotek, dalších složek IZS, popř. dalších sil a prostředků. Při řízení zásahu se uplatňují následující úrovně řízení s oprávněním v okruhu své působnosti vydávat rozkazy, pokyny nebo povely vůči svým podřízeným:
 - a) velitel zásahu,
 - b) velitel jednotky a vedoucí další složky IZS,
 - c) náčelník štábu velitele zásahu (dále jen „štáb“),
 - d) člen štábu,
 - e) velitel sektoru,
 - f) velitel úseku,
 - g) vedoucí skupiny.
- 15) Velitel zásahu určuje k výkonu funkce náčelníka a členy štábu, velitele sektorů a úseků; na místě zásahu může určit i velitele jednotek nebo vedoucí skupin určeným silám.
- 16) ***Při zásahu jsou hasiči označeni následovně⁵:***
 - a) ***velitel zásahu vestou s nápisem „Velitel zásahu“ nebo červenou páskou s nápisem „VZ“ na levé paži,***
 - b) ***náčelník štábu vestou s nápisem „Náčelník štábu“ nebo červenou páskou s nápisem „NŠ“ na levé paži,***
 - c) ***člen štábu pro spojení vestou s nápisem „Spojení“ nebo červenou páskou s nápisem „S“ na levé paži,***
 - d) ***člen štábu pro tyl vestou s nápisem „Tyl“ nebo červenou páskou s nápisem „T“ na levé paži,***
 - e) ***člen štábu pro analýzu situace na místě zásahu vestou s nápisem „Analýza“ nebo červenou páskou s nápisem „A“ na levé paži,***
 - f) ***člen štábu pro nasazení sil a prostředků vestou s nápisem „Nasazení“ nebo červenou páskou s nápisem „N“ na levé paži,***
 - g) ***velitel úseku vestou s nápisem „Velitel úseku“ nebo červenou páskou s nápisem „VU“ na levé paži,***
 - h) ***velitel sektoru vestou s nápisem „Velitel sektoru“ nebo červenou páskou s nápisem „VS“ na levé paži.***

⁵ § 29 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

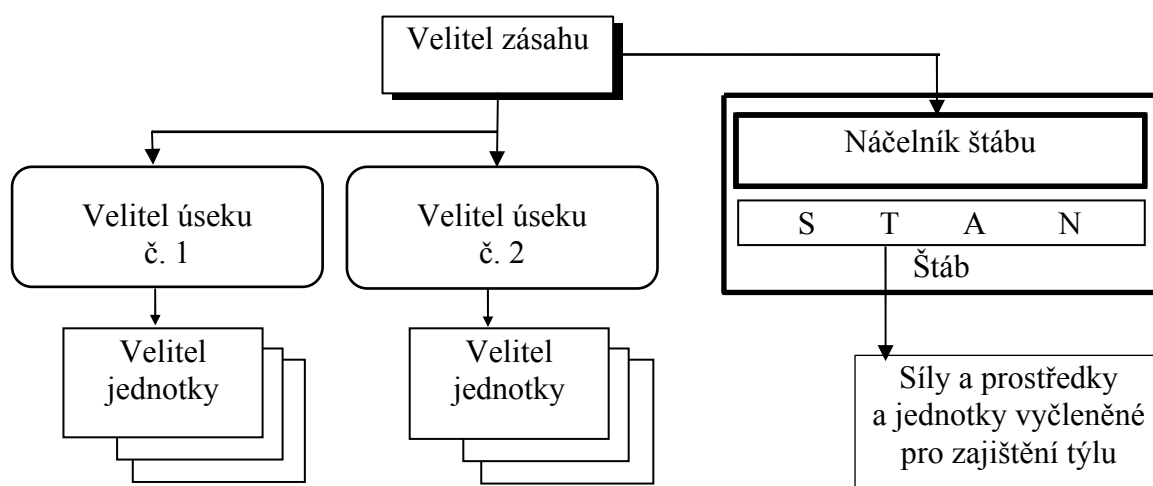
- 17) O použití označení jednotlivých funkcí a ostatních osob podle odstavce 12 rozhoduje velitel zásahu.
- 18) Pokud není na místě zásahu velitel zásahu složek IZS velitel jednotky s právem přednostního velení (např. je velitelem zásahu složek IZS příslušník Policie ČR) je **velitel všech jednotek na místě zásahu** (jako velitel složky IZS) označen **vestou s nápisem „Hasiči - velitel“**.
- 19) Podle počtu jednotek, dalších složek IZS nebo podle složitosti zásahu velitel zásahu používá následující strukturu řízení:
- řídí zásah sám** (obr. č. 1); zpravidla u malých málo složitých mimořádných událostí, zpravidla s počtem do tří zasahujících jednotek (požárních družstev) nebo celkově tří složek IZS,
 - vyčleňuje pro svoji potřebu a pod přímé řízení pomocníky** (obr. č. 2); zpravidla se jedná o zásahy s nasazením tří až pěti jednotek, pomocníkem je zejména spojař nebo některý z velitelů jednotek nebo vedoucí složky IZS zabezpečující evidenci sil a prostředků a vyhodnocení průzkumu nebo týl jednotek; zde může být pomocníkem technik speciální služby. Pomocník může být také přidělen k některé ze spoluzasahující složce IZS pro koordinaci její činnosti s nasazením hasičů,
 - zřizuje štáb velitele zásahu** jako svůj výkonný orgán (obr. č. 3); zpravidla se jedná o zásahy s potřebou nasazení více jak pěti jednotek nebo složité zásahy s nutností užší koordinace se složkami IZS, s odborníky nebo majiteli objektu,
 - nezávisle od varianty řízení dle písmena a) až c) může velitel zásahu vzhledem k členitosti místa zásahu nebo taktiky zásahu zřídit sektory a úseky a určit jejich velitele.



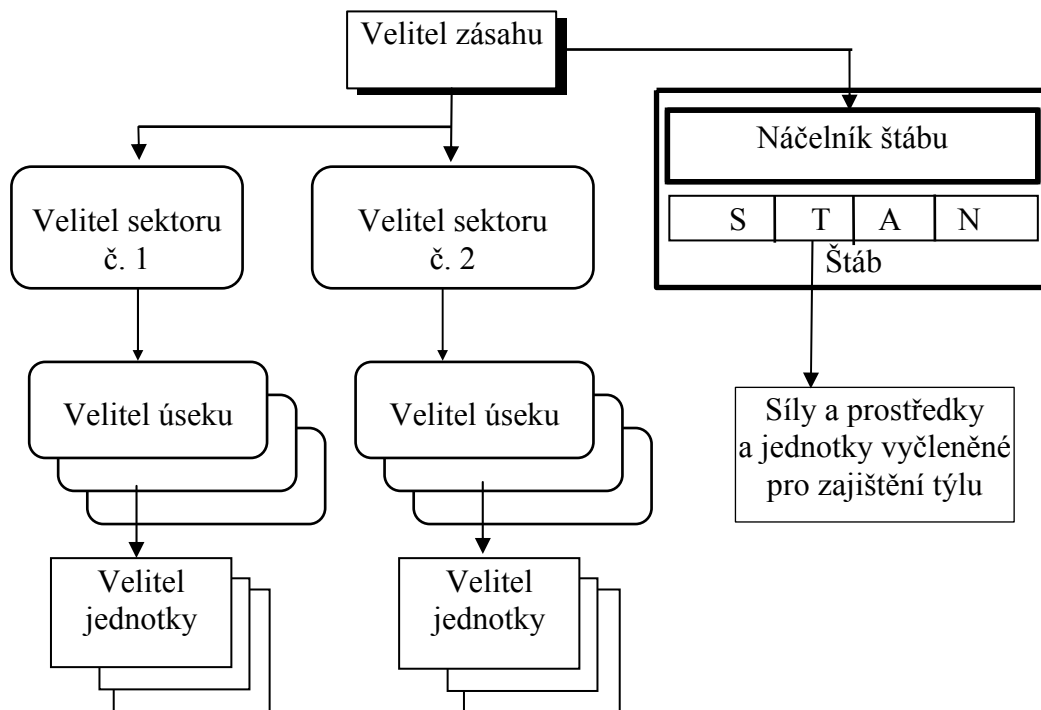
Obr. č. 1 Řízení zásahu bez štábu a pomocníků



Obr. č. 2 Řízení zásahu s pomocníkem



Obr. č. 3 Řízení zásahu se štábem a úseky



Obr. č. 4 Řízení zásahu se štábem, sektory a úseky

Podřízenost

- 20) Na místě zásahu jsou hasiči přímo podřízeni svým velitelům jednotek a jejich prostřednictvím veliteli úseku, veliteli sektoru a veliteli zásahu. Při nebezpečí z prodlení může hasičům vydat velitel úseku, sektoru nebo velitel zásahu rozkaz přímo. Na svého přímého nadřízeného se hasiči obrací s požadavky, informacemi a návrhy na řešení.
- 21) Velitel zásahu může hasičům určit i jiného přímého nadřízeného, např. je začlenit do skupin (např. průzkum), podřídít jednotlivým členům štábu (pro týl, spojení,...) nebo vyčlenit přímo jako své pomocníky (spojení, řidič,...).
- 22) **Velitel zásahu přímo řídí činnost**
 - a) *náčelníka štábu, velitele průzkumné skupiny, velitele úseku, velitele sektoru a dalších hasičů, které určil jako svůj výkonný orgán, pokud jim neurčil jiného přímého nadřízeného,*
 - b) *velitelů jednotek, kromě těch, kteří byli zařazeni do podřízenosti velitele sektoru nebo velitele úseku* ⁶.
- 23) **Velitel úseku je na místě zásahu podřízen veliteli zásahu nebo veliteli sektoru, pokud byl sektor zřízen** ⁷.
- 24) Velitel jednotky je na místě zásahu podřízen veliteli úseku. Pokud úsek není zřízen, je podřízen veliteli zásahu.

⁶ § 26 odst. 6 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

⁷ § 27 odst. 1 vyhlášky č. 247/2001 Sb.



- 25) Člen štábu je přímo podřízen náčelníkovi štábu.

Zastupitelnost, změna, střídání

- 26) Velitel zásahu předává řízení zásahu a velitel jednotky předává řízení jednotky na dobu své nepřítomnosti určenému zástupci⁹. Jde především o zabezpečení kontinuity velení pro případ jejich náhlé nepřítomnosti (indispozice, zranění).
- 27) Pokud je zřízen štáb, je zástupcem velitele zásahu náčelník štábu.
- 28) Pokud by došlo k vyřazení velitele zásahu, je třeba **změna velitele zásahu**. Novým velitelem zásahu se stane velitel jednotky, jemuž to přísluší s ohledem na právo přednostního velení nebo služebního zařazení v jednotce, ke které velitel zásahu patřil (např. velitel družstva je vystřídán jeho služebním nadřízeným nebo jiným určeným velitelem). Ke změně velitele zásahu dojde vždy, jestliže velitel jednotky s právem přednostního velení toto právo využije. Změnu velitele zásahu mohou také bez ohledu na právo přednostního velení provést vybraní služební funkcionáři HZS ČR (generální ředitel HZS ČR, ředitel HZS kraje nebo jejich pověřeni zástupci- řídicí důstojník, ředitel územního odboru HZS kraje).
- 29) Každá změna ve funkci velitele zásahu musí být ohlášena příslušnému operačnímu a informačnímu středisku HZS kraje.
- 30) Pokud dochází ke změně velitele zásahu nebo velitele jednotky (ne k zastoupení!) **„odstupující velitel zásahu nového velitele zásahu informuje o postupu jednotek při zásahu a jednotkám své odstoupení oznámí. Nový velitel se ujme řízení zásahu prohlášením, že velení přebírá. Není-li účast odstupujícího velitele možná, nový velitel převzetí velení jednotkám oznámí sám a tuto okolnost poznamená ve zprávě o zásahu“**¹⁰. Předání a převzetí práva vydávat rozkazy musí být provedeno jednoznačně, např. sdělením „Přebírám řízení zásahu“, „Předal jsem řízení zásahu“ apod.
- 31) Nepřevzetí řízení zásahu služebně nadřízeným funkcionářem HZS ČR nebo velitelem s právem přednostního velení je nezbavuje odpovědnosti za správné vedení zásahu. Služebně nadřízený nebo velitel s právem přednostního velení, pokud velení u zásahu nepřevzal, není oprávněn zasahovat do činností a oprávnění velitele zásahu, byť služebně podřízeného.
- 32) Pokud velitel s právem přednostního velení toto právo uplatní a převezme řízení zásahu, musí se odstupující velitel tomuto rozhodnutí podřídit a dále nesmí zasahovat novému veliteli zásahu do řízení zásahu.
- 33) ***Střídání hasičů při zásahu se provádí podle rozhodnutí velitele zásahu tak, aby nedošlo k jejich ohrožení a k přerušení zásahu***¹¹.

⁹ § 26 odst. 10 a § 28 odst. 4 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

¹⁰ § 22 odst. 3 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

¹¹ § 16 vyhlášky č. 247/2001 Sb.